

โดย อาจารย์ชมพูนุท อุปพงศ์

เปิดประตูสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2015

ในกระแสโลกาภิวัตน์ไร้พรมแดน ไม่มีประเทศใดสามารถอยู่ด้วยตัวเองตามลำพังต่อไป การประสานความร่วมมือของประเทศเล็ก ๆ ในภูมิภาคต่าง เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากการรวมกลุ่มสามารถสร้างพลังต่อรองกับประเทศมหาอำนาจ หนึ่งในประชาคมโลกที่มีความร่วมมือกันอย่างแนบแน่นเป็นหนึ่งเดียว นอกจากประชาคมยุโรป(EU) แล้ว ประเทศในกลุ่มอาเซียนก็เป็นกลุ่มประชาคมที่มีการรวมกลุ่มอย่างต่อเนื่องและยาวนานเช่นเดียวกัน ซึ่งในปี 2558 การก้าวจาก “อาเซียน(ASEAN) สู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC: ASEAN Economic Community) ” นำไปสู่ **วิสัยทัศน์เดียวกัน (One Vision) อัตลักษณ์เดียวกัน (One Identity) และหนึ่งประชาคม (One Community)** ที่มีความเอื้ออาทรเดียวกัน รวมกันด้วยความปรารถนาและเจตจำนงร่วมกันที่จะดำรงอยู่ในภูมิภาคแห่งสันติภาพ ความมั่นคงและเสถียรภาพที่ถาวร มีการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้เยาวชนคนรุ่นใหม่ในทุกๆ ระดับให้มีความรู้ ความเข้าใจ เพื่อสร้างความพร้อมให้ก้าวสู่สังคมโลกได้อย่างมั่นใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันสถาบันการศึกษาทุกระดับได้มีความตื่นตัวไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาคุณภาพ ไม่ว่าจะด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม การแทรกหลักสูตรเนื้อหาอาเซียนเข้าไปในทุกๆ ระดับ ทำให้ “รู้เขา รู้เรา” ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลง และสามารถปรับตัวได้อย่างมั่นใจ

จาก “อาเซียน ก้าวสู่ 2558 ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”

“อาเซียน” (Association of South East Asian Nations : ASEAN) คือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีจุดเริ่มต้นจากสมาคมอาสา ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2504 โดย ไทย มาเลเซียและฟิลิปปินส์ แต่ได้ถูกยกเลิกไป ต่อมาในปี พ.ศ. 2510 ได้มีการลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพฯ” อาเซียนจึงได้ถือกำเนิดขึ้นและมีประเทศสมาชิกเริ่มต้นจำนวน 6 ประเทศ คือ บรูไน ดารุสซาลาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ภายหลังได้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นอีก 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม หรือที่เรียกกันว่า CLMV ปัจจุบันอาเซียนมีประเทศสมาชิกจำนวน 10 ประเทศโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อความร่วมมือในการเพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคมและวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศสมาชิก การธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค และการเปิดโอกาสให้คลายข้อพิพาทระหว่างประเทศสมาชิกอย่างสันติ

กลุ่มประเทศอาเซียนได้ให้ความสำคัญกับความร่วมมือในภูมิภาค ซึ่งประกอบด้วย "หลัก 3 ประการ" คือ **"ความมั่นคง สังคมวัฒนธรรม และการรวมตัวทางเศรษฐกิจ"** สัญลักษณ์ของอาเซียน คือ รูปวงข้าวสีเหลืองบนพื้นสีแดงล้อมรอบด้วยวงกลมสีขาวและสีน้ำเงิน วงข้าว 10 ต้น หมายถึง ประเทศสมาชิก 10 ประเทศ สีเหลือง หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง สีแดง หมายถึง ความกล้าหาญและการมีพลวัติ สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ และสีน้ำเงิน หมายถึง สันติภาพและความมั่นคง

โดยการรวมกลุ่มในภูมิภาคทำให้การรวมตัวกันทางเศรษฐกิจดำเนินการไปได้อย่างรวดเร็ว และคาดว่าจะประสบความสำเร็จในการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC)ภายในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งจะมีประชากรรวมกัน 560 ล้านคน และมูลค่าการค้ากว่า 1.4 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ

การที่อาเซียนจะรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจภายในปี 2558 (ค.ศ. 2015) อาเซียนได้จัดทำแผนงานในเชิงบูรณาการในด้านเศรษฐกิจต่างๆ หรือพิมพ์เขียว เพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 เรื่อง ดังนี้

1. การเป็นเขตการผลิตเดี่ยว ตลาดเดี่ยว หรือ Single market and production base ซึ่งหมายถึง จะต้องมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรี สามารถดำเนินกระบวนการผลิตที่ไหนก็ได้โดยสามารถใช้ทรัพยากรจากแต่ละประเทศ ทั้งวัตถุดิบและแรงงานมาร่วมในการผลิต มีมาตรฐานของ สินค้า บริการ รวมถึงการมีกฎเกณฑ์ และกฎระเบียบเดียวกัน
2. การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจอาเซียน - การสร้างความสามารถในด้านต่างๆ เช่น นโยบายการแข่งขัน สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง และเทคโนโลยีสารสนเทศ)
3. การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค - การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของสมาชิก และลดช่องว่างของระดับการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่า และใหม่ เช่น การสนับสนุนการพัฒนา SMEs

4. การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก - การร่วมกลุ่มเข้ากับประชาคมโลก โดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรี และการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/จำหน่าย เป็นต้น

ดังนั้นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่อาเซียนต้องเร่งรัดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจภายในให้มีความเข้มแข็งและสร้างให้อาเซียนเป็นศูนย์กลางภายในภูมิภาค เพื่อคานอำนาจของประเทศจีนและอินเดียที่มีบทบาททางด้านเศรษฐกิจอย่างโดดเด่น อาเซียนจึงได้ตกลงที่จะเปิดเสรีด้านการค้าให้เร็วกว่ากำหนด ในสาขาสินค้าและบริการสำคัญ 11 สาขา เพื่อเป็นการนำร่อง และส่งเสริมการ outsourcing หรือการผลิตสินค้าโดยใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตภายในอาเซียนตามแผนการดำเนินการเพื่อมุ่งสู่การเป็น AEC และได้มอบหมายให้ประเทศต่าง ๆ ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงานหลัก(Country Coordination) โดยแบ่งเป็น

1. ประเทศพม่า สาขาผลิตภัณฑ์เกษตร(Agro-based products)และสาขาประมง(Fisheries)
2. ประเทศมาเลเซีย สาขาผลิตภัณฑ์ยาง(Rubber-based products) และสาขาสิ่งทอ(Textiles and Apparels)
3. ประเทศอินโดนีเซีย สาขายานยนต์(Automotives) และสาขาผลิตภัณฑ์ไม้(Wood –based products)
4. ประเทศฟิลิปปินส์ สาขาอิเล็กทรอนิกส์(Electronics)
5. ประเทศสิงคโปร์ สาขา เทคโนโลยีสารสนเทศ (E-Asean) และสาขาสุขภาพ (Healthcare)
6. ประเทศไทย สาขาการท่องเที่ยว (Tourism) และสาขาการบิน (Air Travel)

การบรรลุเป้าหมายในการแข่งขันทางการค้าได้ ในแต่ละประเทศจะต้องผลิตสินค้าและบริการ การจัดทำให้มีระบบการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ คำนึงถึงกระบวนการผลิต โดยเบื้องหลังความสำเร็จในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ นอกเหนือจากเครื่องจักรและเทคโนโลยี ก็คือ “แรงงาน” ซึ่งถือเป็นปัจจัยการผลิตที่มีความสำคัญ และจะมีผลกระทบอันเนื่องจากการเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือได้อย่างเสรี โดยสมาชิกอาเซียนมีการจัดทำ Mutual Recognition Agreement (MRA) ใน 7 สาขาอาชีพ เช่น วิศวกรรม การสำรวจ สถาปัตยกรรม แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล และบัญชี ส่วนสาขาอื่น ๆ ยังอยู่ระหว่างการพิจารณา ข้อตกลงยอมรับร่วมกันนี้ประเทศสมาชิกได้กำหนดเบื้องต้นที่จะเปิดเสรีในตลาดแรงงานทักษะหรือแรงงาน ฝีมือนำร่องในกลุ่มบริการ 4 สาขา ได้แก่ ท่องเที่ยว สุขภาพ การบิน และเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยผู้มีความสามารถและผ่านเกณฑ์คุณสมบัติของประเทศสมาชิกสามารถไปทำงานในประเทศใดก็ได้กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนได้อย่างเสรี

ประเทศไทยกับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ในด้านสาขาการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยเป็นผู้ประสานความรับผิดชอบนั้น ประเทศไทยเป็นประเทศที่จุดแข็งในภาคบริการการท่องเที่ยวซึ่งมีความหลากหลายในแต่ละภูมิภาค การบริการด้านสุขภาพ การรักษาพยาบาล การดูแลผู้สูงอายุและด้านศัลยกรรม จึงอาจกล่าวได้ว่าประเทศไทยสามารถเป็น “Medical Hub รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น การรักษาโดยแพทย์แผนโบราณซึ่งใช้ยาสูตรสมุนไพร การนวดแผนโบราณ วัฒนธรรมด้านอาหาร ความต้องการสินค้าเพื่อสุขภาพ ซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย

ในขณะเดียวกันประเทศจีนถือเป็นประเทศที่มีศักยภาพ การเปิดเสรีด้านภาคบริการและการท่องเที่ยวจะทำให้นักลงทุนจากประเทศจีนเข้ามาลงทุนในด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านอาหาร ซึ่งจะเป็นแหล่งรองรับสำหรับนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางมาเที่ยวในไทย โดยนักท่องเที่ยวไม่จำเป็นต้องพักโรงแรมหรือทานอาหารของผู้ประกอบการไทย ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยสูญเสียรายได้จากการท่องเที่ยว ดังนั้นประเทศไทยควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ โดยเน้นสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวัฒนธรรมและประเพณี

ด้านการคมนาคมขนส่ง ภาครัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการคมนาคมขนส่ง ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาเส้นทางขนส่งทางบก ไม่ใช้เชื่อมโยงเฉพาะในประเทศเท่านั้น แต่ยังมีพัฒนาเส้นทางหลัก ๆ ให้สามารถเชื่อมโยงไปสู่ประเทศเพื่อนบ้านและประเทศใกล้เคียงในแถบภูมิภาค ไม่ว่าจะเป็นประเทศลาว ที่สามารถเชื่อมต่อไปยังประเทศเวียดนาม จีน พม่าและมาเลเซีย เป็นต้น สำหรับการขนส่งทางอากาศ ประเทศไทยได้เปิดใช้สนามบินสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นสนามบินที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ แต่สิ่งที่ยังคงเป็นจุดอ่อนของประเทศไทยก็คือในเรื่องของค่าใช้จ่ายการขนส่ง หรือ Logistics จึงสะท้อนถึงต้นทุนของสินค้าไทยสูงขึ้นตามอัตราค่าขนส่งสินค้า ซึ่งจะทำให้เสียเปรียบในการแข่งขันโดยเฉพาะด้านราคาของสินค้าไทย จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้มีประสิทธิภาพในอันลดต้นทุนเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน

ด้านภาคอุตสาหกรรมและแรงงาน การพัฒนาอุตสาหกรรมของไทยให้น่าหนักกับการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจเป็นหลัก ทำให้มีการส่งเสริมสาขาอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่และเป็นอุตสาหกรรมที่เน้นการส่งออก ซึ่งมีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและความต้องการของตลาดโลก มากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับศักยภาพและทรัพยากรที่มีอยู่ในประเทศ โดยประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแรงงานที่มีทักษะเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ และอยู่ในกลุ่มของประเทศที่มีอัตราค่าแรงต่ำ ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีความสามารถในการแข่งขันด้านแรงงาน รวมถึงการมีวัตถุดิบทางการเกษตรที่มีศักยภาพ มีความหลากหลาย สามารถนำวัตถุดิบทางการเกษตรมาผลิตสินค้า

เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม จากจุดแข็งดังกล่าวจะต้องสร้างมาตรฐานสินค้าให้อยู่ในระดับสากล สามารถต่อยอดผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายและเป็นที่ต้องการของตลาดภายในและต่างประเทศด้วย

ด้านการศึกษา ในปัจจุบันประเทศไทยมีความตื่นตัวในการใช้กลไกในการศึกษาข้ามเคลื่อนอาเซียน โดยทุกภาคส่วนได้แสวงหาความร่วมมือเพื่อเดินหน้าขับเคลื่อนเพื่อเตรียมเด็กไทยก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ตามเป้าหมายในการศึกษาทุกระดับ โดยการให้ความรู้ ส่งเสริมการเรียนรู้อาเซียนโดยให้ความสำคัญกับ “ภาษาอังกฤษ” ซึ่งเป็นภาษาสากลสำหรับการสื่อสาร รวมถึงการเรียนรู้อาเซียนเป็นภาษาที่สาม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้รู้จักวัฒนธรรม สังคม ความเป็นอยู่ของเพื่อนอีก 9 ประเทศ นอกเหนือจากการจัดการศึกษาในระบบแล้ว สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะทำให้แรงงานสามารถประกอบอาชีพและเป็นส่วนหนึ่งที่จะนำรายได้เข้าสู่ประเทศ ก็คือการอบรมพัฒนาฝีมือแรงงาน การฝึกอบรมจะทำให้ตลาดแรงงานมีความยืดหยุ่น และทำให้การเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ ในสาขาอาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างก่อสร้าง ช่างซ่อมรถ ช่างประกอบอัญมณี ช่างคอมพิวเตอร์ พนักงานดูแลเด็กและผู้สูงอายุ แม่บ้าน พยาบาล ผู้ประกอบการอาหารไทย พนักงานสปา หมอนวดแผนโบราณ ซึ่งแรงงานเหล่านี้เป็นที่ต้องการของต่างประเทศมาก

นอกจากนั้นการพัฒนาหรือสร้างองค์ความรู้ รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาผสมผสานกับจุดแข็งของสังคมไทย โดยนำแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์มาเชื่อมโยงเทคโนโลยี กับวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ รวมถึงการบริหารจัดการด้านลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร ตลอดจนทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพ ในส่วนนักศึกษาควรเตรียมความพร้อมในด้านภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสารและการทำงาน ความรู้ด้านวิชาการ ตลอดจนการเรียนรู้วัฒนธรรม ภาครัฐบาลจะต้องพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนและการอบรม ให้สามารถเทียบเคียงได้กับหลักสูตรของต่างประเทศ รวมถึงอาจต้องหาช่องทางให้ใบอนุญาตหรือใบรับรองมาตรฐานวิชาชีพของไทยได้รับการยอมรับ (accredited) ในระดับสากล เพื่อก้าวสู่...2558 ได้อย่างมั่นใจ
